AH 697
2026Z23591

Antwoord van minister Van Essen (Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur), mede namens de minister van Infrastructuur en Waterstaat (ontvangen 19 november 2026)

1

Kunt u concreet onderbouwen welk aandeel van de stikstofbelasting van de Tungelroyse Beek afkomstig is uit het buitenland en welk aandeel daadwerkelijk afkomstig is van Nederlandse landbouw, gezien het feit dat u in uw beantwoording van eerdere Kamervragen (2026Z18645) stelt dat lokale meetgegevens en modelberekeningen niet één-op-één vergelijkbaar zijn, de feitelijke herkomst van de nutriëntenbelasting verandert daardoor echter niet? Kunt u daarbij de specifieke bronverdeling en berekeningen overleggen waarop de opname van deze beek in de lijst van 17 beken met een bufferzone van 250 meter is gebaseerd?

Antwoord

Voor de Tungelroyse Beek bestaat de doorgerekende zomerhalfjaar stikstofbelasting voor 39% uit buitenlandse aanvoer, voor 50% uit uit- en afspoeling van bodems en voor 11% uit overige bronnen. Hierbij is uitgegaan van een gemiddelde 30-jarige hydrologie, vrachten voor 2021 en vastgesteld beleid t/m 2027. De categorie uit- en afspoeling van bodems kan daarbij niet één-op-één worden gelijkgesteld aan belasting vanuit de Nederlandse landbouw; binnen deze categorie kunnen verschillende achterliggende bronnen bijdragen. Deze berekening is afkomstig uit de achtergrondrapportage bij de KRW-tussenevaluatie[1]. De opname van de Tungelroyse Beek in de lijst van 17 beken volgt uit de doorrekening waarin wordt beoordeeld of maatregelen leiden tot een verbetering van het KRW-oordeel van het waterlichaam. Voor de Tungelroyse Beek bedraagt het gehanteerde doel voor het Stroomgebiedbeheerplan (SGBP3) 2,3 mg N/l.

2

Hoe is de buitenlandse nutriëntenbelasting, die volgens uw eerdere beantwoording ook stroomafwaarts herkenbaar blijft in de gebruikte bronnenanalyse, concreet verwerkt in de berekeningen voor de Tungelroyse Beek en waarom is deze beek desondanks opgenomen in de lijst van 17 beken waarvoor een bufferzone van 250 meter wordt voorzien?

Antwoord

[1] Ex ante evaluatie doelbereik Kaderrichtlijn Water voor de Nederlandse oppervlaktewateren: achtergrondrapportage bij de Tussenevaluatie KRW 2024 | Deltares

De buitenlandse nutriëntenbelasting is expliciet meegenomen in de bronnenanalyse en vertegenwoordigt voor de Tungelroyse Beek <50% van de berekende stikstofbelasting. Deze buitenlandse belasting blijft onderdeel van de totale belasting bij het bepalen van de concentratie en het effect van de doorgerekende maatregelen. Dat een aanzienlijk deel van de belasting uit het buitenland afkomstig is, betekent niet dat maatregelen binnen Nederland geen bijdrage kunnen leveren aan het dichterbij brengen van de KRW-doelen. De Tungelroyse Beek is opgenomen in de lijst van 17 beken omdat de doorgerekende maatregelen ertoe leiden dat de berekende concentratie van boven 2,3 mg N/l naar 2,3 mg N/l of lager gaat. Hierdoor verschuift het waterlichaam van de oordeelklasse ‘Matig’ naar de oordeelsklasse ‘Goed’. Het Rijk kijkt voor de nutriënten opgave in beken overigens niet alleen naar de landbouw, maar ook naar emissies vanuit andere bronnen zoals buitenland of rioolwaterzuiveringsinstallaties. De inzet op deze andere bronnen verloopt via andere trajecten, bijvoorbeeld ook via gesprekken met buitenlandse autoriteiten (zie verder het antwoord op vraag 8 en 9) en is beschreven in de stroomgebiedbeheerplannen die voor de KRW zijn opgesteld.

3

Welke concrete gegevens, berekeningen of andere onderbouwing moeten provincies en waterschappen aanleveren om gebruik te kunnen maken van de door u genoemde mogelijkheid om de voorlopige lijst met beken aan te passen? Aan welke criteria moet deze inbreng voldoen en binnen welke termijn moet deze worden aangeleverd?

Antwoord

In de kamerbrief van 3 november zijn de criteria opgenomen waaraan een beek moet voldoen om binnen de selectie te vallen. Beken, geclassificeerd als KRW R-type, worden meegenomen in de aanpak voor kwetsbare watergebieden wanneer de KRW-opgave voor nutriënten voor een aanzienlijk deel bij de landbouw ligt, rekening houdend met toekomstige ontwikkelingen. Binnen deze criteria en beschikbare budgetten hebben provincies en waterschappen de ruimte om op basis van gebiedskennis en lokale gegevens aanpassingen voor te stellen. Deze voorstellen worden gebruikt om tot een verbeterde selectie van beken te komen. De definitieve selectie zal naar verwachting begin 2027 bekend worden gemaakt samen met de definitieve selectie van grondwaterbeschermingsgebieden vanuit de aanpak kwetsbare watergebieden en Natura 2000-gebieden vanuit de zoneringsaanpak.

4

Deelt u de mening dat het voor agrarische ondernemers grote onzekerheid met zich meebrengt wanneer hun bedrijf binnen een aangekondigde bufferzone valt, terwijl pas na gerichte Kamervragen duidelijk wordt dat de gepresenteerde lijst met beken nog niet definitief is, en dat deze werkwijze het vertrouwen in een betrouwbare en voorspelbare overheid ondermijnt? Wanneer verwacht u dat de

definitieve lijst met beken wordt vastgesteld en kunt u toezeggen dat er vóór die tijd geen onomkeerbare besluiten worden genomen over bufferzones of beperkingen voor agrarische bedrijven?

Antwoord

Het kabinet is zich bewust van het feit dat de aanpak voor de beekdalen een impact heeft op de ondernemers in de betreffende gebieden. Boeren zijn gebaat bij duidelijkheid over de opgaven waar zij mee geconfronteerd worden. Om deze duidelijkheid te bieden zijn we de nutriëntenopgave in de beekdalen samen met de medeoverheden aan het concretiseren. Dat doen we open en transparant, zoals past bij een betrouwbare en voorspelbare overheid. Met de kamerbrief van 26 juni waar u aan refereert heeft het kabinet daarin een stap naar voren gezet maar ook benadrukt dat we dit als overheden samen verder uitwerken.

In verdiepingsbijlage 3 van de kamerbrief staat genoemd dat een recent rapport van Deltares laat zien dat voor 17 beken, waaronder de Tungelroyse beek, het instellen van een bufferzone van 250 meter aan weerszijden van de beek met extensief agrarisch landgebruik leidt tot een verbetering van de KRW-oordeelklasse voor nutriënten. De verdiepingsbijlage benadrukt dat de bevindingen van het Deltares rapport de basis vormen voor een proces van verdere uitwerking met provincies en waterschappen. Daarin wordt samen met medeoverheden uitgezocht wat er nodig is om te voldoen aan de nutriëntenopgave voor de landbouw in de genoemde beken. Met oog hierop loopt momenteel een proces om de selectie van beekdalen te verfijnen en staat in de kamerbrief van 3 november benoemd dat het werkingsgebied van maatregelen voor de beekdalen in overleg met provincies en waterschappen zal worden bepaald.

5

Klopt het dat het effect van de 250 meter zone slechts 0,1 milligram per liter is, aangezien de Tungelroyse beek op de kaart rechtsboven in figuur 3.4 op pagina 21 uit het Ex ante rapport van Deltares blauw is gekleurd en dat reductie dus tussen 0,5 en 5 procent ligt?

Antwoord

Ja, de figuur is correct geïnterpreteerd in die zin dat voor de Tungelroyse Beek een reductie van tussen de 0,5 en 5% wordt berekend. Voor dit KRW-waterlichaam is in het referentiescenario een concentratie van 2,31 mg N/l berekend, die in dit specifieke scenario daalt naar 2,22 mg N/l. Voor de Tungelroyse Beek betekent de daling van 2,31 naar 2,22 mg N/l dat de concentratie onder het doel van 2,30 mg N/l komt en het waterlichaam daarmee in de oordeelklasse ‘Goed’ terechtkomt.

Het Deltares rapport is de basis voor het proces met provincies en waterschappen. In dit proces wordt de selectie van beken aangescherpt en vastgesteld waar maatregelen effectief zijn. Ik wil hier benadrukken dat hoewel de verschillen in sommige gevallen getalsmatig klein lijken, er toch sprake kan zijn van de invulling van een aanzienlijke opgave. Zie ook het antwoord op vraag 4.

6

Kunt u een volledig overzicht verstrekken van alle beken waarvoor een buitenlandse bijdrage aan de nutriëntenbelasting is berekend, inclusief het berekende percentage per beek, dus ook wanneer deze bijdrage minder dan 50 procent bedraagt?

Antwoord

Deze informatie is publiekelijk beschikbaar vanuit de KRW-tussenevaluatie[2] die ook gebruikt is in het bovengenoemde Deltares-rapport dat betrokken is bij de uitwerking van de aanpak kwetsbare watergebieden.

7

Zijn alle betrokken provincies en waterschappen actief geïnformeerd over de berekende buitenlandse nutriëntenbelasting van de beken in hun gebied, de voorlopige selectie en de mogelijkheid om onderbouwde correcties aan te dragen? Zo ja, wanneer en op welke wijze? Zo nee, waarom niet en bent u bereid dit alsnog te doen?

Antwoord

Ja. In het kader van de aanpak kwetsbare watergebieden is na het verschijnen van de kamerbrief van 26 juni een ambtelijk proces gestart met de provincies en waterschappen voor het verbeteren van de selectie van beken binnen de aanpak kwetsbare watergebieden. De provincies en waterschappen zijn daarbij geïnformeerd over de uitgevoerde analyses en gehanteerde criteria om tot de voorlopige selectie te komen, inclusief de omgang met buitenlandse belasting hierbij.

8

Welke concrete gesprekken zijn sinds de toezegging gedaan tijdens het wetgevingsoverleg Water van 2 februari 2026, gevoerd met de bevoegde autoriteiten in België en Duitsland over grensoverschrijdende

[2] Ex ante evaluatie doelbereik Kaderrichtlijn Water voor de Nederlandse oppervlaktewateren : achtergrondrapportage bij de Tussenevaluatie KRW 2024 | Deltares

nutriëntenbelasting, op welk bestuurlijk niveau vonden deze plaats en welke afspraken over vermindering van die belasting zijn daarbij gemaakt?

Antwoord

Voor de KRW wordt de inzet op buitenlandse bronnen gecoördineerd door mijn collega, de minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Vanuit zijn ministerie worden daarom de gesprekken met het buitenland gevoerd. Sinds het Wetgevingsoverleg van 2 februari 2026 zijn in de 1e helft van 2026 diverse ambtelijke overleggen geweest tussen de Nederlandse waterbeheerders (ministerie van IenW, provincies en waterschappen aan de grens) en hun evenknieën (counterparts) in Duitsland, Vlaanderen en Wallonië. Voor de overleggen met Duitsland gebeurt dit onder de Duits-Nederlandse Permanente Grenswater Commissie (PGC) en bijbehorende subcommissies per regio. Voor de overleggen met Vlaanderen en Wallonië zijn deze overleggen separaat georganiseerd op initiatief van het ministerie van IenW, als onderdeel van het traject van gezamenlijk feitenonderzoek (Joint Fact Finding).

Bij deze overleggen is onder meer met de buurlanden uitgewisseld welke KRW-doelen in Nederland niet gehaald worden, (mede) vanwege belasting vanuit het buitenland. Een vervolgstap die de waterbeheerders momenteel zetten, is het bespreken met de buurlanden hoe afwenteling voorkomen kan worden. Dat betekent dat we de buurlanden vragen ervoor te zorgen dat water op de grens voldoet aan de Nederlandse kwaliteitseisen. Voor Nederland is dat essentieel om de waterkwaliteit zowel in het binnenland als in de Noordzee veilig te kunnen stellen. De inzichten hieruit worden betrokken bij het opstellen en de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen 2028–2033, die eind 2026 in ontwerp worden vastgesteld en eind 2027 definitief.

Wanneer daarbij ondanks onderlinge afstemming doelen (nog) niet (tijdig) bereikt zijn vanwege belasting vanuit het buitenland, kan hierbij een beroep op een uitzondering worden gedaan. Daarmee kan toch aan de KRW-vereisten worden voldaan, mits de nationale bronnen van belasting ook voldoende zijn geadresseerd en de problematiek aantoonbaar is aangekaart bij de desbetreffende landen. Nederland is voornemens deze uitzondering in te roepen in diverse waterlichamen. Dit wordt gedaan via de stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033, waarbij ook de Europese Commissie wordt ingelicht met het verzenden van de definitieve plannen eind 2027. Om waterbeheerders te ondersteunen bij het toepassen van deze uitzonderingsgrond, is vanuit het interbestuurlijke KRW-impulsprogramma een handreiking[3] opgesteld.

In de afgelopen zomerperiode (juli-augustus) heeft het ministerie van IenW ambtelijk met Duitsland, Vlaanderen en Wallonië gedeeld voor welke KRW-doelen Nederland voorziet in 2027 een uitzondering in te roepen, (mede) vanwege

[3] https://iplo.nl/publish/pages/240313/handreiking-verantwoording-in-2027-bij-buitenlandse-belasting_1.pdf

belasting vanuit het buitenland. Dit betreft onder meer belasting van nutriënten. Bij deze overleggen is ook afgesproken dat Nederland en de buurlanden in 2027 uitwisselen welke maatregelen hiervoor zijn voorzien vanuit de ontwerp stroomgebiedbeheerplannen voor de planperiode 2028-2033 en wat dit betekent voor de grensoverschrijdende opgaven. Op basis hiervan zullen de Nederlandse waterbeheerders bepalen in hoeverre dit (op termijn) tot voldoende reductie van bovenstroomse belasting leidt of dat vervolgstappen nodig zijn. Deze vervolgstappen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit het formeel inspreken op de plannen van de buurlanden en/of vervolgbespreking van de problematiek op ambtelijk en/of politiek niveau. Omdat deze problematiek niet alleen afhankelijk is van maatregelen in onze directe buurlanden, maar van het gehele internationale stroomgebied, wordt dit tevens ambtelijk geagendeerd in de internationale riviercommissies voor de Rijn, Maas, Schelde en Eems.

Tot slot hebben Nederland en de buurlanden ambtelijk de intentie uitgesproken om het traject van Joint Fact Finding een structureel vervolg te geven na 2027, aangezien samenwerking op grensoverschrijdende opgaven ook in de nieuwe planperiode en daarna nodig blijft. Daarbij gaat het niet alleen om huidige KRW-stoffen die de norm overschrijden, maar ook om nieuwe(re) stoffen die een probleem voor de waterkwaliteit kunnen vormen.

9

Kunt u specifiek ingaan op de Belgische bijdrage aan de belasting van de Tungelroyse Beek en aangeven welke reducties binnen welke termijnen zijn afgesproken met de Belgische verantwoordelijken voor dit dossier, en hoe de uitvoering wordt gevolgd?

Antwoord

Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 8 verloopt de inzet op buitenlandse bronnen in het kader van de KRW via mijn collega de minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Voor de Tungelroyse Beek zijn het Waterschap Limburg en de Provincie Limburg de verantwoordelijke waterbeheerders. Bij de Tungelroyse beek is sprake van bovenstroomse belasting van nutriënten vanuit Vlaanderen. Omdat doelen voor nutriënten in het Nederlandse deel van de beek mede hierdoor niet worden behaald, voorziet de waterbeheerder een KRW-uitzondering vanwege buitenlandse belasting te motiveren in de stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033. In de bovengenoemde overleggen hebben zij deze grensoverschrijdende problematiek ook met hun Vlaamse counterparts besproken. Ook hierbij geldt dat in 2027 wordt uitgewisseld over de voorziene maatregelen in het kader van de ontwerp stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033 en op basis daarvan wordt bepaald in hoeverre aanvullende stappen nodig zijn voor de grensoverschrijdende problematiek. Daarnaast zal de internationale samenwerking en afstemming ook worden voortgezet bij de uitvoering tijdens de planperiode 2028-2033. Zie ook het antwoord op vraag 8.

10

Hoe wordt deze inzet betrokken bij de besluitvorming over de bufferzones langs de 17 geselecteerde beken, gezien het feit dat u in uw brief van 19 juni 2026 over de voortgang van de Kaderrichtlijn Water (Kamerstuk 27625, nr. 742) schrijft dat buurlanden wordt gevraagd ervoor te zorgen dat het water op de grens aan de Nederlandse kwaliteitseisen voldoet? Kunt u per grensoverschrijdende beek onderbouwen welk deel van de resterende opgave met maatregelen in Nederland kan worden opgelost en welk deel vermindering van de buitenlandse belasting vereist, zodat agrarische ondernemers niet worden aangesproken op een opgave die zij met hun bedrijfsvoering niet kunnen oplossen?

Antwoord

In de besluitvorming over de beekdalaanpak wordt al rekening gehouden met de verschillende bronnen waaruit belasting voorkomt. De minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft hierin een coördinerende rol. Zo is met bronnenanalyses bepaald wat het aandeel van de verschillende bronnen in een gebied is in de nutriëntenbelasting, zoals landbouw, rioolwaterzuiveringsinstallaties en/of bovenstroomse aanvoer vanuit het buitenland. Vervolgens wordt de reductieopgave om de doelen te behalen naar rato verdeeld over de verschillende bronnen en bijbehorende sectoren. Deze opgave vormt het uitgangspunt voor het bepalen van maatregelen per bron. Daarmee wordt geborgd dat Nederlandse boeren geen maatregelen hoeven te nemen om belasting uit andere bronnen terug te dringen (en vice versa).

Belasting vanuit andere bronnen is echter geen reden om de nationale nutriëntenopgave vanuit de landbouw niet te adresseren. Uiteindelijk moeten alle relevante bronnen worden aangepakt om de doelen te bereiken en om een geloofwaardige onderbouwing van de KRW-uitzondering op te kunnen stellen. De minister van Infrastructuur en Waterstaat ziet toe op de aanpak van andere bronnen. Wel wordt prioriteit gegeven aan beken waar het aandeel van de landbouw in de nutriëntenbelasting relatief hoog is ten opzichte van de andere bronnen, aangezien daar het grootste verschil kan worden gemaakt op de kortere termijn.

De gebruikte onderzoeksrapporten voor de beekdalenaanpak zijn al openbaar beschikbaar[4]. Daarnaast worden eind dit jaar de geactualiseerde ontwerp stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033 gepubliceerd, inclusief bijbehorende KRW-factsheets per waterlichaam met detailinformatie. Daarin wordt ook per waterlichaam aangegeven waar sprake is van buitenlandse belasting en wordt waar relevant hiervoor een uitzondering gemotiveerd door de desbetreffende waterbeheerder.

[4] Doorrekening van de effecten van maatregelen in brede bufferzones langs beekdalen voor KRW-doelbereik nutriënten en Landelijke bronnenanalyse nutriënten regionale oppervlaktewaterlichamen Kaderrichtlijn Water.

11

Bent u bereid deze vragen afzonderlijk en volledig te beantwoorden en de antwoorden ruimschoots voorafgaand aan het wetgevingsoverleg Water van 23 november 2026 aan de Kamer te doen toekomen, zodat de Kamer deze bij de voorbereiding van het overleg kan betrekken?

Antwoord

Ja, daar ben ik toe bereid.